

TU

Referens
Hälso- och sjukvårdsavdelningen

Datum
2008-09-22

Diarienummer
RSK 345-2008

Förstudie för bedömning av omfattningen av mångbesökare i Västra Götalandsregionen

Bakgrund och uppdrag

I motion från Monika Selin (kd) till regionfullmäktige år 2007 föreslogs regionstyrelsen att utreda hur den så kallade mångbesökarmodellen kan tillämpas i Västra Götalandsregionen. De då berörda remissinstanserna har ställt sig positiva till att genomföra en förstudie för bedömning av mångbesökare i Västra Götalandsregionen samt till att genomföra en utredning av mångbesökarmodellen. Regionstyrelsen gav hälso- och sjukvårdsutskottet i uppdrag att genomföra denna förstudie för bedömning av omfattningen av antalet mångbesökare samt inhämta fördjupad kunskap för eventuell implementering av modellen (RSK 345-2008).

Mångbesökarmodellen

Genomfört och utvärderat äldreprojekt i Kalmar

Projektet genomfördes 2003-2004 vid länssjukhuset i Kalmar och omfattade patienter 75 år och äldre som sökt på akutmottagning vid *tre* eller fler tillfällen under det senaste halvåret. Totalt ingick endast 23 patienter i projektet. En utvärdering påvisade en betydande samsjuklighet mellan somatiska och psykiatriska sjukdomstillstånd samt en betydande frekvens läkemedelsrelaterade problem. Patienterna fick en ökad livskvalitet och vårdkonsumtionen minskade. Vare sig statistisk analys eller formell ekonomisk utvärdering är gjord.

Genomfört och delvis utvärderat mångbesökarprojekt i Kalmar

Projektet genomfördes 2004-2005 vid länssjukhuset i Kalmar och omfattade 170 vuxna patienter som sökt på akutmottagning vid *fyra* eller fler tillfällen under det senaste året och blivit inlagda på intagningsavdelningen (ITVA). En bedömning av patienten gjordes av ett multiprofessionellt team innefattande bl.a apotekare, paramedicinare, psykiatriker och i förekommande fall geriatriker. En intern utvärdering av projektet påvisade att 84 % av patienterna hade läkemedelsrelaterade problem och ungefär hälften hade en psykiatrisk diagnos. En konsekvens av projektet var att vårdkonsumtion och vårdkostnader jämfört med en kontrollgrupp under en 6-månaders period minskade statistiskt signifikant. Denna konsumtionsjämförelse omfattar dock endast 20 patienter.

Aktuellt mångbesökararbete i Kalmar

Mångbesökarmodellen är namnet på den arbetsmetod som sedan den första januari 2006 ingår i rutinsjukvården vid akutkliniken intagningsavdelning vid Länssjukhuset i Kalmar. Kortfattat går mångbesökarmodellen ut på att vuxna patienter som besökt akutkliniken *fyra* gånger eller mer på ett år och som blir inlagda får genomgå en grundlig utredning av ett multidisciplinärt team under ett dygn. ITVA har en mångbesökarsjuksköterska som tjänstgör 50 procent och som dagligen genom ett IT-stöd identifierar mångbesökare bland de inlagda. Multiprofessionella arbetsteam bedömer varje

patient utifrån ett omvårdnadsperspektiv, ett psykiatriskt perspektiv, ett paramedicinskt perspektiv, ett farmaceutiskt perspektiv och ett geriatriskt perspektiv. Resultatet av utredningen skickas till patientens distriktsläkare för fortsatta åtgärder.

Multidisciplinära team liknande det inom mångbesökarmodellen är i sig inget unikt, utan det unika är att teamet är kopplat till ITVA och att utredningen genomförs omgående morgonen efter det att patienten blivit inlagd.

En ny utvärdering väntas under hösten 2008 och kommer att redovisas på ett seminarium i Göteborg den 24 oktober.

Ärendets beredning

Arbetsgruppen har utgjorts av Annika Karlqvist, Jarl Torgerson, Kristina Narbro, från analysenheten, Charlotta Lundström, läkemedelsenheten samt Lillemor Bergman, strategisk utvecklingsenhet vid hälso- och sjukvårdsavdelningen. Särskild diskussion har förts med verksamhetsföreträdare för SÄS/Borås.

Metod och urval

Förstudien i Västra Götalandsregionen omfattar specialiserad vård vid regionens akutmottagningar. Datakälla är regionens vårddatabas VEGA, som baseras på inlevererad information från respektive förvaltning. Urvalsåren är 2005-2007. Urval har gjorts för åldersgruppen 20 år och uppåt och omfattar således inte barn- och ungdomar. Definition för mångbesök är minst fyra besök per mottagning och år oavsett om patienten blivit inlagd eller ej.

Uppgifter finns för Kungälv sjukhus, Alingsås lasarett, SU/Mölndal, SU/Sahlgrenska, SU/Östra, SÄS/Borås, NÄL samt Uddevalla sjukhus. SkaS redovisar inte besök specifikt på akutmottagning, vilket medför att uppföljning inom SkaS inte varit möjlig. Akutmottagningen vid Kungälv sjukhus omfattar även psykiatri. I övrigt omfattas inte specifika psykiatriska akutmottagningar.

Kartläggning och sammanfattning

Totalt antal besök vid akutmottagning

I Västra Götalandsregionen har antalet besök totalt på akutmottagningarna ökat med 3 % från 2005 till 2007. Störst ökning av antalet akuta besök har skett vid SU/Mölndal med 26 % och vid Borås med 24 %. Antalet besök har också ökat vid Kungälv sjukhus med 8 %, NÄL med 4 % och Uddevalla sjukhus med 2 %. Vid SU/Sahlgrenska och SU/Östra har totala antalet besök på akutmottagning minskat med 8 % respektive 16 % (se bilaga 1).

Mångbesök

Initialt visar studien att mångbesökarna är trogna sina sjukhus. Antalet besök gjorda av mångbesökare har minskat vid samtliga sjukhus utom vid Borås, där besöksantalet har ökat med 38 %.

Mångbesökarna svarar för 15 % av det totala antalet besök vid akutmottagningarna i regionen, med en variation mellan sjukhusen från 9 % (SU/Mölndal) till 18 % (Kungälv sjukhus) under 2007 (se bilaga 1). Värt att observera är att även psykiatri ingår vid akutmottagningen vid Kungälv sjukhus.

Mångbesökarnas andel av totala antalet besök vid akutmottagning har minskat vid samtliga sjukhus utom Borås (se tabell 1).

Tabell 1. Mångbesök i procent av alla besök

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	18,4	17,1	16,3
Kungälv's sjukhus	20,5	18,5	18,2
NÄL	19,2	18,2	16,0
SU/Mölndal	13,5	8,1	8,6
SU/Sahlgrenska	14,1	13,7	13,8
SU/Östra	13,5	11,9	11,6
SÄS/Borås	15,8	17,1	17,6
Uddevalla sjukhus	18,5	17,8	16,9
Totalt	16,1	14,9	14,6

Mångbesökare

Antal mångbesökare har minskat vid samtliga sjukhus från 2005 till 2007, med undantag för SÄS/Borås där antalet ökat med 34 % och Alingsås lasarett där antalet ökat med 1 %. Totalt i Västra Götalandsregionen har mångbesökarnas antal minskat med drygt 7 % under perioden 2005-2007 (se bilaga 1)

Mångbesökarnas andel av totala antalet individer minskar något över tid och utgör totalt i Västra Götalandsregionen cirka 4 % de sista åren men varierar mellan sjukhusen från 2 % till 5 % (se tabell 2).

Tabell 2. Mångbesökare i procent av alla individer som besökt respektive akutmottagning

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	5,3	4,9	4,7
Kungälv's sjukhus	5,9	5,2	5,1
NÄL	5,6	5,2	4,5
SU/Mölndal	3,6	2,1	2,1
SU/Sahlgrenska	3,7	3,5	3,6
SU/Östra	3,7	3,1	3,1
SÄS/Borås	4,3	4,6	4,8
Uddevalla sjukhus	5,3	4,9	4,6
Totalt	4,5	4,0	3,9

Andelen kvinnor är stabil över tid och utgör knappt hälften av mångbesökarna (48 %) under samtliga år. Andelen kvinnor varierar dock vid de olika sjukhusen från 44 % till 53%.

Totalt för 2005-2007 är 61 % av de kvinnliga mångbesökarna och 53 % av de manliga mångbesökarna 65 år eller äldre. Sjuttio år eller äldre är 53 % av kvinnorna och 47 % av männen.

Individer med mer än 9 besök svarar för 2 % av alla besök vid akutmottagning 2005-2007. Dessa individer utgör 0,2 % av alla besökare vid akutmottagningarna. Individerna återfinns i alla åldersgrupper. Totalt för 2005-2007 är 46 % av dessa individer 65 år eller äldre.

Mångbesökarnas inläggning på sjukhus

Totalt i Västra Götalandsregionen leder knappt hälften (45 % år 2007) av mångbesökarnas besök till inskrivning i slutenvård. Detta varierar dock mellan sjukhusen. Andelen besök som ledde till inskrivning minskade från 2005 till 2007 vid SU/Mölndal, SÄS/Borås och NÄL och ökade vid Kungälv's sjukhus, SU/ Sahlgrenska, SU/Östra och Uddevalla sjukhus. Lägst andel inskrivningsbesök år 2007 återfinns vid SU/Mölndal där 39 % av besöken ledde till inskrivning följt av Alingsås lasarett

och SÄS/Borås. Högst andel inskrivningsbesök återfinns på SU/Östra med 57 % år 2007 (se tabell 3 samt bilaga 1).

Tabell 3. Andel inskrivningsbesök, dvs andel besök som ledde till inskrivning i slutenvård

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	i.u	41,8	40,9
Kungälv sjukhus	47,7	48,8	49,3
NÄL	57,6	57,7	52,3
SU/Mölnådal	44,6	41,3	39,0
SU/Sahlgrenska	43,1	46,2	46,1
SU/Östra	49,0	50,5	56,6
SÄS/Borås	49,1	46,0	42,9
Uddevalla sjukhus	47,4	51,0	48,1
Totalt	48,2	48,7	47,2

Andel diagnosstatta mångbesök

Diagnosregistreringen (avser inte inskrivningsbesök) varierar kraftigt, från drygt 20 % av mångbesökarnas besök vid SU/Sahlgrenska till knappt 95 % av besöken vid Uddevalla sjukhus. Cirka 59 % av totala antalet besök under 2005-2007 i Västra Götalandsregionen är diagnosstatta (se tabell 4).

Tabell 4. Andel diagnosstatta besök för de individer som gått hem, år 2005- 2007

Enhet	Andel, %
Alingsås lasarett	55
Kungälv sjukhus	68
NÄL	93
SU/Mölnådal	57
SU/Sahlgrenska	20
SU/Östra	48
SÄS/Borås	49
Uddevalla sjukhus	95
Totalt	59

Den vanligaste diagnosgruppen är Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes (ICD-10 kod R00-R99). Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (ICD-10 kod S00-T98), Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (ICD-10 kod M00-M99) och Cirkulationsorganens sjukdomar (ICD-10 kod I00-I99) följer därefter som vanliga besöksorsaker (se bilaga 1).

Diskussion och slutsatser

Mångbesökarmodellen i Kalmar har hittills endast delvis utvärderats och utvärdering är gjord för ett fåtal patienter. Huruvida modellen inkommerad i rutinsjukvård resulterar i ökad patienttillfredsställelse, färre besök och lägre kostnader är troligt men inte säkert visat.

Mångbesökarna utgör cirka fyra procent av alla patienter vid regionens akutmottagningar. Tillsammans står de för cirka 15 % av totala antalet besök på akutmottagningarna. Andelen mångbesökare och de besök dessa gör har dock minskat från 2005 till 2007 vid samtliga mottagningar, utom vid SÄS/Borås. Orsaken till denna lokala ökning är inte känd.

Komplett regional jämförelse avseende mångbesökare/akutbesökare är inte möjlig pga bristande registrering av akutbesök vid SkaS. Bedömning av vilka diagnoser som föranlett besöken är

svårgörigt p g a bristande diagnosregistrering överlag med undantag av NU-sjukvården. Detta tydliggör behovet av regionalt enhetliga rapporterings- och registreringsrutiner.

Enligt den modell för handläggning av mångbesökare som beskrivs från länssjukhuset i Kalmar utreds patienten först efter det att inläggning på ITVA signalerat mångbesök. Den inlagda andelen patienter utgör därför inte den totala andelen mångbesökare som i Kalmar söker på akutmottagning. Modellen skulle kunna utvecklas till att omfatta och identifiera mångbesökaren redan på akutmottagning även om detta torde kräva en delvis annan organisation.

Med tanke på problemets omfattning och de preliminärt positiva resultaten från Kalmar ter det sig rimligt att i pilotform pröva och utvärdera modellen vid en akutmottagning i Västra Götaland. Det är då av vikt att en mer djupanalyserande lokal nulägesbeskrivning genomförs för att metoden skall kunna utvärderas på ett trovärdigt sätt. Ett eventuellt mångbesökarprojekt bör ses som en integrerad del i den samlade översynen av de regionala akutmottagningarna. Detta arbete pågår och beräknas kunna redovisas för hälso- och sjukvårdsutskottet i januari 2009.

Bilaga 1. Tabellunderlag

Kommentarer till tabeller

Urval: Akutmottagning, specialiserad vård. Personer 20 år eller äldre folkbokförda i VGR.

Definition av mångbesökare: Personer som haft fler än tre besök på samma akutmottagning respektive år oavsett vilken hälso- och sjukvårdspersonal de träffat.

Uppgifterna omfattar åren 2005, 2006, 2007.

Uppgifter för Alingsås lasarett, Kungälv's sjukhus, NÄL, SU/Mölndal, SU/Sahlgrenska, SU/Östra, SÄS/Borås och Uddevalla sjukhus ingår i materialet.

Uppgifter saknas från SkaS.

Kungälv's akutmottagning omfattar även psykiatri.

Källa: Vega

Uppgifterna är framtagna och bearbetade av Annika Karlqvist och Kristina Narbro.

Tabell 1. Antal individer med fler än 3 besök på respektive akutmottagning

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	399	399	403
Kungälv's sjukhus	691	642	665
NÄL	769	762	678
SU/Mölndal	554	451	445
SU/Sahlgrenska	1093	927	968
SU/Östra	884	640	635
SÄS/Borås	685	831	918
Uddevalla sjukhus	958	943	877
Totalt	6033	5595	5589

Tabell 2. Antal besök av de med fler än tre besök

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	2120	2097	2111
Kungälv's sjukhus	3773	3538	3619
NÄL	4136	4113	3574
SU/Mölndal	2883	2263	2307
SU/Sahlgrenska	5853	5122	5263
SU/Östra	4602	3411	3293
SÄS/Borås	3688	4597	5106
Uddevalla sjukhus	5086	5138	4751
Totalt	32141	30279	30024

Tabell 3. Totalt antal VGR-patienter på respektive akutmottagning

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	7512	8148	8651
Kungälv's sjukhus	11751	12441	12944
NÄL	13852	14773	15030
SU/Mölndal	15197	21592	20777
SU/Sahlgrenska	29232	26552	27181
SU/Östra	24032	20735	20634
SÄS/Borås	15852	18040	19176
Uddevalla sjukhus	17945	19073	18896
Totalt	135 373	141 354	143 289

Tabell 4. Antal besök av alla VGR-patienter på respektive akutmottagning

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	11 514	12 261	12 981
Kungälvvs sjukhus	18 412	19 157	19 858
NÄL	21 497	22 548	22 302
SU/Mölndal	21 288	27 776	26 819
SU/Sahlgrenska	41 509	37 356	38 019
SU/Östra	34 007	28 656	28 426
SÄS/Borås	23 329	26 958	29 000
Uddevalla sjukhus	27 537	28 843	28 054
Totalt	199 093	203 555	205 459

Tabell 5. Mångbesökare i procent av alla individer som besökt respektive akutmottagning

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	5,3	4,9	4,7
Kungälvvs sjukhus	5,9	5,2	5,1
NÄL	5,6	5,2	4,5
SU/Mölndal	3,6	2,1	2,1
SU/Sahlgrenska	3,7	3,5	3,6
SU/Östra	3,7	3,1	3,1
SÄS/Borås	4,3	4,6	4,8
Uddevalla sjukhus	5,3	4,9	4,6
Totalt	4,5	4,0	3,9

Tabell 6. Antal besök/individ för alla besökare vid respektive akutmottagning

Enhet	2005	2006	2007
Alingsås lasarett	1,53	1,50	1,50
Kungälvvs sjukhus	1,57	1,54	1,53
NÄL	1,55	1,53	1,48
SU/Mölndal	1,40	1,29	1,29
SU/Sahlgrenska	1,42	1,41	1,40
SU/Östra	1,42	1,38	1,38
SÄS/Borås	1,47	1,49	1,51
Uddevalla sjukhus	1,53	1,51	1,48
Totalt	1,47	1,44	1,43

Tabell 7. Andel inskrivningsbesök, dvs. andel besök som ledde till inläggning, för mångbesökare

2005

Enhet	Ej inskrivningsbesök	Inskrivningsbesök	Totalt	Andel inskrivningsbesök
Alingsås lasarett	i u	i u	2120	
Kungälvvs sjukhus	1 972	1 801	3 773	47,7
NÄL	1 753	2 383	4 136	57,6
SU/Mölndal	1 596	1 287	2 883	44,6
SU/Sahlgrenska	3 333	2 520	5 853	43,1
SU/Östra	2 347	2 255	4 602	49,0
SÄS/Borås	1 879	1 809	3 688	49,1
Uddevalla sjukhus	2 674	2 412	5 086	47,4
Totalt	15 554	14 467	30 021 [†]	48,2 [†]

[†] Alingsås lasarett ingår ej

2006

Enhet	Ej inskrivningsbesök	Inskrivningsbesök	Totalt	Andel inskrivningsbesök
Alingsås lasarett	1 221	876	2 097	41,8
Kungälvvs sjukhus	1 813	1 725	3 538	48,8
NÄL	1 740	2 373	4 113	57,7
SU/Mölndal	1 328	935	2 263	41,3
SU/Sahlgrenska	2 758	2 364	5 122	46,2
SU/Östra	1 690	1 721	3 411	50,5
SÄS/Borås	2 481	2 116	4 597	46,0
Uddevalla sjukhus	2 517	2 621	5 138	51,0
Totalt	15 548	14 731	30 279	48,7

2007

Enhet	Ej inskrivningsbesök	Inskrivningsbesök	Totalt	Andel inskrivningsbesök
Alingsås lasarett	1247	864	2 111	40,9
Kungälvvs sjukhus	1836	1783	3 619	49,3
NÄL	1704	1870	3 574	52,3
SU/Mölndal	1407	900	2 307	39,0
SU/Sahlgrenska	2838	2425	5 263	46,1
SU/Östra	1429	1864	3 293	56,6
SÄS/Borås	2918	2188	5 106	42,9
Uddevalla sjukhus	2467	2284	4 751	48,1
Totalt	15 846	14 178	30 024	47,2

Tabell 8. Diagnoskapitel, för ej inskrivningsbesök gjorda av mångbesökare, ordnade efter omfattning i fallande skala. Omfattar åren 2005, 2006 och 2007.

Diagnoskapitel

- R00-R99 Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes
- S00-T98 Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker
- M00-M99 Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven
- I00-I99 Cirkulationsorganens sjukdomar
- K00-K93 Matsmältningsorganens sjukdomar
- J00-J99 Andningsorganens sjukdomar
- Z00-Z99 Faktorer av betydelse för hälsotillståndet och för kontakter med hälso- och sjukvården
- N00-N99 Sjukdomar i urin- och könsorganen
- F00-F99 Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar
- A00-B99 Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar
- G00-G99 Sjukdomar i nervsystemet
- L00-L99 Hudens och underhudens sjukdomar
- E00-E90 Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningssjukdomar
- C00-D48 Tumörer
- H00-H59 Sjukdomar i ögat och närliggande organ
- D50-D89 Sjukdomar i blod och blodbildande organ samt vissa rubbningar i immunsystemet
- H60-H95 Sjukdomar i örat och mastoidutskottet
- O00-O99 Gravitet, förlossning och barnsängstid
- Q00-Q99 Medfödda missbildningar, deformiteter och kromosomavvikelser